

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold. 70 kr., za četrť leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrť leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 21. decembra 1887.

O b s e g: Ali je potrebna dobra naprava za razdelitev gnojnice? — C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu v zgled drugim. — Koliko žre krt. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Razne reči. — Trgovinska in obrtna zbornica. — Nasledki „šnopsa“. (Dal.) — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Ali je potrebna dobra naprava za razdelitev gnojnice?

Spisal Ivan Niederle.

Na to vprašanje moramo odgovoriti, da je potrebna. imamo precej različnih naprav za razdeljevanje gnojnice, vendar niso nič kaj rabne. Taka naprava, ki je posebno dobra, mora biti preprosta, trpežna, v ceno in rabna.

Ali pa sploh potrebujemo take naprave? Tudi temu vprašanju moramo pritrditi. Oglejmo si, kako teče gnojnica iz soda, ki je zaprt le z navadno veho.

Ravno pelje sosedov hlapec gnojnico na travnik. Eno uro daleč jo mora voziti. A on ve ravnati z gnojnico. Skrbno je ovil veho s cunjó, da ne izgubi niti kapljice dragocene tekoĉine. A vzlic temu vendar kapa gnojnica od vehe. Sedaj pelje po klancu navzdol, hitreje in hitreje, ĉe ravno je zavrl. Hipoma zašumi, hlapec se ozre, in res, voha je odprta. Hitro priskoĉi hlapec ter prime veho, ki je po sreĉi privezana, in skuša luknjo zapreti. To se mu pa ne posreĉi kar tako hitro. Slednjiĉ vendar le. Pa kakšen je hlapec!

Ĉez in ĉez je polit z duhteĉo gnojnico in ker tako moĉno bljuje, lahko si mislimo, da je dobil nekaj tudi v usta.

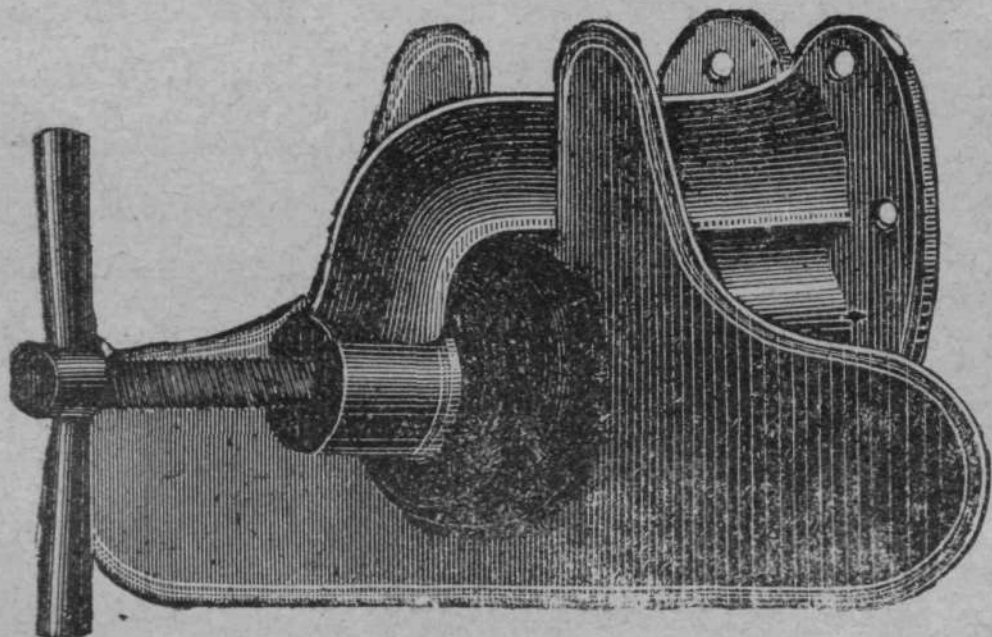
Sreĉno pride hlapec s sodom na pol napolnjenim na travnik. Sedaj pa postavi pod veho desko, na katero se bo zlivala gnojnica, da se razdeli bolj na široko. Z veliko silo odpre veho, ker jo je poprej premoĉno zabil. Gnojnica zelo vre iz soda.

Ali se pa tudi razdeli? Gotovo! Pa zelo neenako. In to je ravno velika napaka, kajti gnojnica koristi le ta krat vsa, kadar jo razdelimo ĉez in ĉez enako. To je važno, ker drugaĉe rastline ne rasto enako, kar gotovo ni dobro. Gnoj tudi enako raztrosimo! Kar velja o gnoji, isto velja tudi o gnojnici, ki dela še krepkeje.

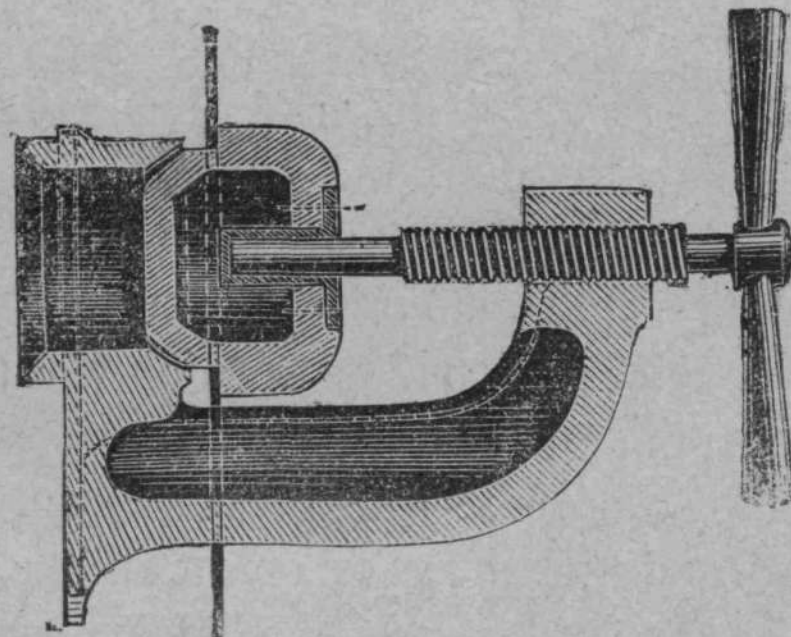
Kaj pa se je spet pripetilo? Konji so se ustavili kar mahoma! Še tega je treba! Veliko gnojnice se zlije samo na to mesto. Sedaj pa hlapec še malo naprej popelje, in sod je prazen. Majhen del njive je pognojen, vrhu tega še slabo, in skoraj pol dneva je zgubljenega.

Hlapĉevega gospodarja pa mine veselje do tako dragega gnojila.

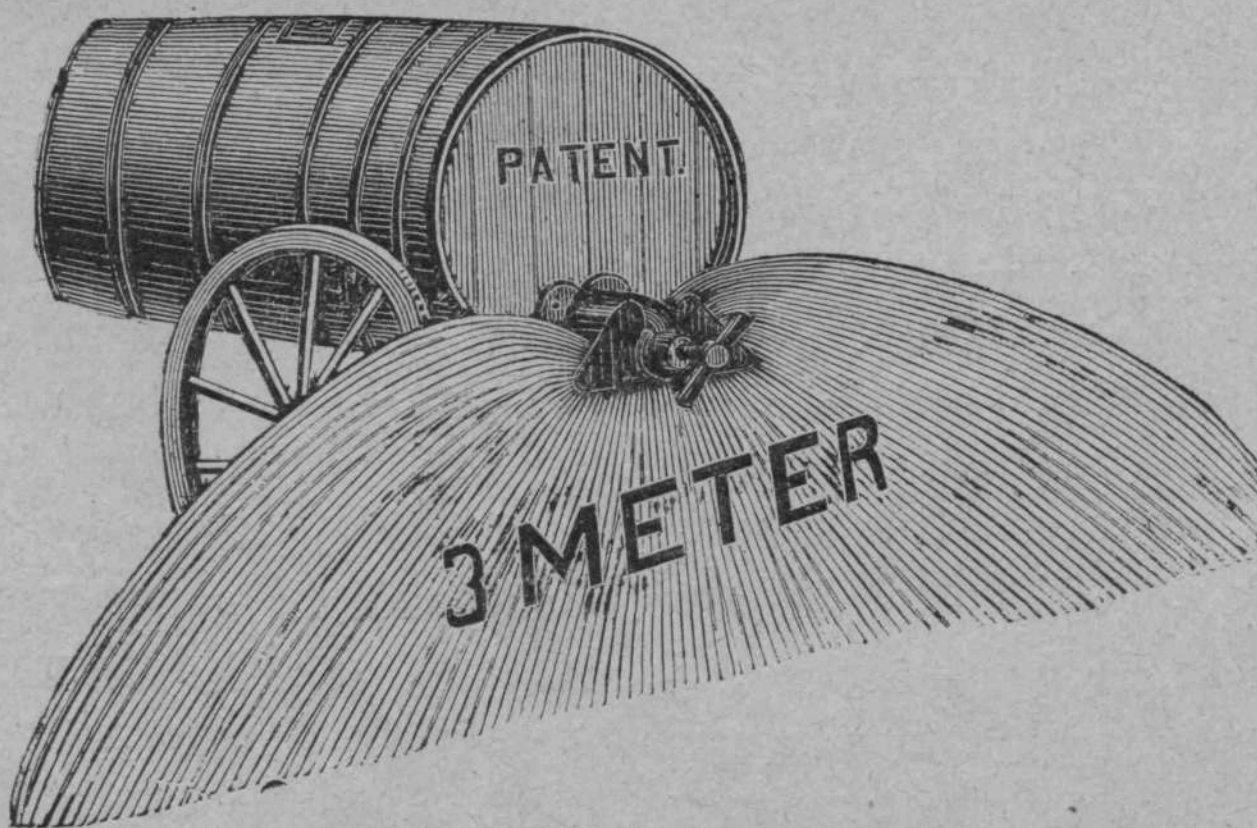
Dobra naprava za razdeljevanje gnojnice bi odpravila vse te nepravilke. Gnojnica ne bi kapala iz soda.

Podoba 62.

Podoba 63.

Podoba 64.

zapornica ne bi se odpirala sama, hlapec ne bi se polival, in gnojnica bi bila enako razdeljena po vsej njivi. Dobro takšno napravo zapremo lahko hitro, če se ustavijo konji ali če se pripeti kaj drugega. Dobro napravo za gnojnico treba tako urediti, da moremo manj ali več gnojnice polivati. Če je naprava taka, potem je prav dobra in če je vrhu tega še v ceno, trpežna in preproste sestave, da jo moremo vsak čas hitro popraviti, no potem je taka naprava najboljša.

Skušal sem sestaviti tako napravo, in posrečilo se mi je. Podobe 62., 63. in 64. jo kažejo, Na prodaj jo pa ima moj zastopnik Anton Budzikiewicz v Biali na Gališkem, po 4 gld. Naprava je narejena od železa, poprav pa ne potrebuje skoraj nikdar, sod zapira tako dobro, da se nikdar ne odpre sam od sebe, če se še tako močno trese. Zapiraš in odpiraš napravo prav lahko, in kedar imaš ž njo opraviti, ne onesnažiš se prav nič, vsaj tudi ročice so vedno snažne. Gnojnica se izliva tri metre na široko prav enako. Iztok se da gnojnici urediti in se ne more nikdar zamašiti. Napravo moremo pritrditi na vsak sod, na najmanjši sod za petrolej in na največi za gnojnico.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu v zgled drugim.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, oziroma gosp. glavar dr. Russ, sprožil je prelepo misel, praznovati štiridesetletnico vladanja našega presvitlega cesarja s zasajanjem sadnega drevja. Zarad tega izdal je logaški okrajni šolski svet nastopno okrožnico šolam področja svojega :

Kakor znano, delajo parlamentarični zastopi uže sedaj priprave za proslavljenje štiridesetletnice vladanja našega najmilostljivejšega gospoda in cesarja.

V prepričanju, da bodo to slavnost nežna srca šolske mladine tudi zadostno pozdravila, smatral je c. kr. okrajni šolski svet za umestno, staviti sledeči predlog, po katerem naj bi se kar mogoče enotno postopalo pri slavljenji bližajočega se godú.

Naš po Krasu naseljeni narod, kakor tudi naše občine so preubožne, da bi se mogle ponašati o tej priliki s preširnimi veselici, katere bi se gotovo tudi ne slagale z nazori našega veledušnega vladarja. Poleg spomina, da je cesarstvo 40 let pod žezlom Njegovega Veličanstva, vzbuja naj se pri otrocih tudi resen preudarek, da je hvalevredno, izpričati to udanost z vztrajnim, marljivo gojenim delovanjem, čegar vspeh se ohrani kot spominek slavnostne dobe.

S katerim delom pa bi se otrok našega okraja bolj koristno udeležil dejanskega življenja in s katerim bi se dete kraških tal na važnejše težnje tukajšnjega kmetovalca opozorilo kot s zasajanjem drevja?

Okrajni šolski svet hoče zato spodbujati, naj bi se spomladi na pripravnih prostorih, katere bodo pač v ta namen odkazali rade volje domoljubni posestniki ali pa občina sama, sadili drevoredi ali pa drevesni

gajci iz sadnega ali pa tudi iz gozdnega drevja. V prvi vrsti naj bi se porabila v to imé drevesca iz šolskih vrtov ali pa naj bi se naročila potom c. kr. kmetijske družbe. Gozdna drevesca dobé se za to svrho zastonj iz okrajne drevesnice v Gorenjem Logatci.

Iz šolskega vrta dolenjelogaškega bi se dobilo pač tudi za nizko ceno sadnih drevesc.

Nasadi bi se potem morali primerno zavarovati ali ograditi, da bi se njih pomen ne pozabil.

Saditi bi imeli na vsak način otroci sami, učitelji naj bi jih pri tem-le nadzorovali in podučevali.

S tem svojim sklepom hotel je okrajni šolski svet ponuditi razmeram tukajšnjega okraja prikladen navod, nikakor pa ni nameroval v tej zadevi kakorkoli vplivati na učiteljstvo, ali pa zahtevati, da tak vpliv nasproti prebivalstvu v porabi.

Ako pa bo našla ta misel v dotičnih krogih soglasen odmev, bilo bi okrajnemu šolskemu svetu to-le v prijetno zadoščenje zato, da je kot prvi izrazil s pravim nasvetom domoljubne želje dotičnih somišljenikov.

C. kr. okrajni šolski svet
v Logatci 2. decembra 1887.

Dr. Russ.

Koliko žre krt.

Po nekaterih krajih preganjajo krta, ker ne vedó, da je koristna stvar. Očitajo mu sitne krtine po travnikih, zlasti po vrtih. Vendar ni še zaradi tega opravičeno sovraštvo do njega. Krtine le dokazujejo, da je ondi krt prav pridno delal in veliko škodljivcev pokončal. Ko bi ti bili ostali živi, prikazal bi se na mestu krtin v kratkem časi usušen kos zemlje v dokaz, da ondi prebivajo podzemni sovražniki rastlinstva, na katere sicer nihče ne misli. Če vzrahlja krt zemljo in prerije na vse strani z rovi, kadar lovi razno podzemsko mrčesje, koristi le rastlinam ter daje zraku pristopa. Ne stane veliko, če razgrabljamo krtine. Množina krtin kaže torej, da je ondi bilo preveliko ogrcev, črvov ter da jih je polovil in požrl krt. Krt ne škoduje nikoli rastlinam, ker se jih ne loti. On živi le ob živalski hrani. To so lani do dobra dokazali na pomolognem vrtu v Kasselu.

Odbrali so ravnega zemljišča 5 kvadratnih metrov, prekopali zemljo do 1 metra globoko ter jamo na dnu in ob stenah zavarovali z deskami. Naredili so tako štirivoglat obod, ki je molel 30 centimetrov nad zemljo. Prostor mej obodom so napolnili s prstjo in zasadili z grmičevjem. Kadar je to poraslo, izpustili so vanje 140 ogrcev in mnogo črvov. Odití niso mogle te stvarce, ker so jim branile obodove deske. Ogrci in dežni črvi so se precej zarili v zemljo. Sedaj izpustijo tja poprej ulovljenega krta. Kmalu se zarije in izgine ter začne mrčese nadlegovati. Kadar preteče 34 ur, preiščejo vso prst mej obodom natančno ter najdejo samo 17 ogrcev in 1 črva, vse druge je požrl krt. Iz tega smemo sklepati, kolik požeruh je krt in